

ophæver den jo Ketten til at bortforpagte paa 50 Aar. Mener man, at der sker noget Væsentligt til Fordel for Fæstebønderne ved Ophævelsen af denne Ret, skal jeg for mit Vedkommende ikke have videre derimod, at indvende; jeg tror ganske vist, at efterat Loven af 25de Juli 1870 er udkommen, ere de 50-aarige Bortforpagtninger snarere til Fordel for Bønderne end for Godseieren, ja jeg vil gaa saa vidt at sige, at det er mig uforstaaeligt, at nogen Godseier nu overhovedet vil bruge 50 Aars Bortforpagtning; men det kan jo gjerne være muligt, at der kan være Godser, hvor det bruges, og hvor det kan have nogen Betydning til at fremme Selvfødsel at ophæve den. Det hører i alt Fald til de mere uskyldige Ting. Hvad derimod § 4 angaar, er den af den Væsenlighed, at hvis den uforandret vedtages, vil jeg ikke se mig i Stand til at stemme for Loven, og jeg skal ganske kort sige hvorfor. Jeg har nemlig den Anskuelse, som for Dvrigt tidligere har været delt af de ærede Indenrigsminister, at Fæstetvangen ikke hviler paa Bønderjorden, men paa Bøndergaardene, og en Fæstebøndergaard er efter min Anskuelse et bebygget Jordbrug paa Bønderjord, som er tilstrækkelig til en Gaardmandsfamilies Ernæring, som ikke har været 20 Aar i Selveie, som ikke er opstaaet ved Sambrug af mindre Lodder, og hvis væsentligste Karakter er Agerbrug. At lægge Fæstetvang paa Jordbrug, hvor den hidtil ikke har hvilet, er en Forringelse af Eiendommens Værdi, en Forringelse, som det vil være uretfærdigt at paalægge, naar der ikke paa anden Maade gives Erstatning derfor. Denne Betragtning tror jeg ikke kan være fremmed for dette Thinges Skretal, der jo flere Gange har kalkuleret Fæstetvangens Værdi til $\frac{1}{3}$, eller i alt Fald $\frac{1}{4}$ af hele Gaardens Værdi. Nu vil der imidlertid gennem § 4 fremkomme enkelte Tilfælde — ganske vist kun saa, men dog enkelte — hvori der paalægges nu fæstefrie Jordbrug Fæstetvang. Det fremkommer paa følgende Maade. I § 1 er

der omtalt den fremtidige Omdeltingsret, og der er i § 1 2det Stykke paa en indirekte Maade givet en Definition af, hvad der skal forståes ved en Gaard, hvad Omdelingen angaar, men nu har man uden videre i § 4 1ste Stykke erklæret, at alle de i § 1 omhandlede Gaardbrug ere Fæstefligt undergivne; heraf følger, at enkelte mindre Jordbrug omkring Landet, som hidtil aldrig have været fæstede, bort og aldrig været nogen Fæstetvang undergivne, nu for Fremtiden skulle bortfæstes. Der findes saadanne, f. Ex. enkelte Kroer, enkelte Møllebrug og maasse ogsaa enkelte andre; det kan gjerne være, at saadanne Jordbrugere ere overordentlig saa, der er maasse ikke en Snæs over hele Landet, men det gjør, forekommer det mig, ikke denne Bestemmelse mere retfærdig. Der var i det andet Thing ogsaa foreslaaet til den første Bestemmelse i § 4 at føie en lignende Indskrænkning, som er føiet til de to næste Bestemmelser, saaledes at denne Fæstetvang ikke kom til at paahvile disse Jordbrug, forsaavidt den ikke allerede nu paahviler dem. Dette Forslag faldt imidlertid i Landsthinget med lige Stemmeantal, 29 mod 29, og Loven har nu bevaret dette uretfærdige Moment i sig. Alle de andre Bestemmelser er jeg vel ikke nogen Beundrer af, og jeg tror ganske vist heller ikke, at den høitærede Regjering har gjort sig selv eller Landet eller Nogensomhelst nogen Tjeneste ved at fremkomme med dem, men imidlertid, hvis det, som den høitærede Minister mente i Landsthinget, kunde lykkes ham at skaffe No tilveie i dette Forhold, kan jeg ikke Andet end lykønske ham; jeg tror dog, han behøvede blot at høre, hvad det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds i Dag har udtalt, for at se, at hvis han nogensinde har levet i den Slusion, vil han snart komme ud af den igjen.

J. N. Hansen: Den høitærede Indenrigsminister begyndte sit Foredrag med at udtale den Mening, at, hvad han havde fore-